

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

VI. De Matrimonij Contractu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62672)

causa debeat constare; ut à sponsalibus recessus sponte sit permittus. Et quidem, si dissolutionis causa sit impedimentum nuptiale, etiam impediens duntaxat, ad sponsalium dissolutionem decernendam iudici sufficere utriusque, imò unius tantum sponsi, qui matrimonium coalescere optat, confessionem, *arg. c. Attestationes 10. de Despons. impub. cum Menoch. de Arbitr. jud. casu 103. n. 2. docent citr. Sanchez disp. 71. n. 2. & Gutierrez cap. 36. n. 18. eodémque casu impedimentum unius, etiam aliàs non idonei, jurati tamen testis depositione & fama publica sufficienter probari, ex c. Super eo 22. de Test. & attest. c. Praterea 2. hác Rubr. & c. Super eo 2. de Consang. & affinit. liquet, & ratio est; quia hóc casu agitur de peccato & animæ periculo vitando; atque idcirco minor probatio admittitur, juxta dicta Lib. 2. tit. 19. n. 71.*

125. Si dissolutionis causa matrimonium jure non dirimat impediátve, sed jus solummodo tribuat reiliendi, ut vg. fornicatio est, unius testis depositionem aliámve similem probationem sufficere, vult Paludan. in 4. dist. 27. q. 1. art. 3. n. 17. in fine, *arg. co. Super citr. c.* Sed malè; quia textus illi procedunt favore animæ, cujus salus tali casu non adducitur in discrimen, sed de solo tertii præjudicio agitur. Quare hóc casu duos testes omni exceptione majores aliámve probationem plenam meritò exposcunt *sic. Sanchez disp. 71. n. 7. Gutierrez n. 17. & Perez s. 4. n. 6. ex generali Regula, talem probationem exposcente; ut in tertii præjudicio aliquid decernatur, c. In omni 4. c. Licet 23. l. Ubi numerus 12. ff. & l. Jurisjurandi 9. C. de Testibus.*

126. Eadem probationes, quæ in externo, etiam sufficiunt in interno sive Conscientiæ foro. Imò in isto ad sponsalium dissolutionem unius, vg. de fornicatione

sponsæ deponentis, testimonium sufficere, docent *citr. Sanchez disp. 73. n. 2. Gutierrez n. 17. & Perez n. 7.*

ARTICULUS VI.

De Matrimonii Contractu.

SUMMARIUM.

127. Origo nominis Matrimonij,
 128. Et ejus ratio.
 129. Definitio contractus Matrimonialis,
 130. Exigentis consensum in individuam societatem vite,
 131. Et in obligationem ad actus conjugales,
 132. Saltem implicitum ac virtuale;
 133. Qualis inter B Virginem & S Josephum intercessit,
 134. Et necessarius est ex Divina institutione;
 135. Ut suppleri non possit ullâ humanâ potestate.
 136. Idem de absoluta Dei potentia affirmantium,
 137. Et negantium vera Opinio.
 138. Consensus Nuptialis debet esse Liber:
 139. Verus non fictus.
 140. Fictè in unam, in aliam verè consentiens, conjux est posterioris:
 141. Nec priori copulari potest.
 142. Cum una sola fictè contrahens fictionem deponere tenetur,
 143. Ratione scandalis ac damni, aliàs secuturi:
 144. Non ratione solius contractus.
 145. Idem consensus debet esse Mutuus, simultaneus & Expressus,
 146. Verbis aut aliis signis externis.
 F
 147. Idem

147. *Idem consensus ex carnali copula
presumebatur,*
148. *Ante Tridentinum & hodie, ubi
hoc non est publicatum,*
149. *Ad peccatum majus excludendum.*

127. **Q**uantumvis sexu ac dignitate Pater Matre præstantior sit, *l. In multis 2. ff. de Statu hominum*, eorum tamen sacro prophanòque Jure approbata conjunctio sive legitimum conjugium non Patrimonii à Patre, sed à Matre Matrimonii nomen sortitur, magnà & in Divino Humanòque

128. Jure fundatâ ratione; quia eorum conjunctio præcipuè spectat procreationem prolis & humani generis propagationem, ut colligitur ex *l. Liberorum 220. §. 3. ff. de V. S. & l. Si vicini 9. C. de Nuptiis*, & ex ipsa Mundi nascentis Historia, in qua Deus, cum à se procreatis masculo ac foemina & ut essent duo in carne una, per copulam carnalem jungendis, benedictionem impertiendò, conjugii finem exposuit, *Crescite, inquit, & multiplicamini, Genes. cap. 1. v. 28.* Prolis autem certa parens est Mater, *l. Quia semper 5. ff. de In jus vocando*: Pater contra incertus, *l. Filium 6. ff. de Hæ, qui sui vel alieni jur. & ex Nuptiis sola ostenditur Juris præsumptione*, non verâ certâque probatione; cum ista regulariter impossibilis reputetur, *l. Lucius Titius 83. ff. de Condit. & demonst.* Accedit; quòd Matris onus gravius sit, quàm Patris; cum illa prolem in utero & extra istum sua substantia alat: atque, ut *c. fin. de Convers. Infidel.* textus habet, hæc ipsi antè onerosa, in partu dolorosa, & post hunc laboriosa esse noscatur, Tholof. *Syntag. Lib. 9. cap. §. n. 1.*

129. Est autem Matrimonium legitima conjunctio viri & mulieris, individuum vitæ consuetudinem continens, *l. 1. ff. de*

Ritu Nupt. §. 1. Instit. de Patria potest. & c. Illud 11. V. Verum, de Præsumpt. à qua definitione, quoad sensum, non divergit ea, quâ Matrimonium à Perez *de Matrim. disp. 13. f. 10. n. 3.* duobus verbis esse dicitur Conjunctio maritalis; subintellige, maris ac foeminae, cum Sanchez *Lib. 2. de Matrim. disp. 1. n. 1.* & Paulo *Tract. 28. disp. 2. p. 1. n. 2.* sensus enim utriusque est, Matrimonium esse Contractum, quòd mas & foemina, nullo Jure impediti, se ad individuum vitæ Societatem & mutuam corporum traditionem, in ordine ad actus, ex se aptos ad generationem prolis, obligant.

Qui definitionis sensus & natura matrimonii explicatio, licet à præcipui nominis DD. magno consensu approbetur, admodum tamen displicet Pontio, ab eoque variè impugnatur *Lib. 1. de Matrim. cap. 18. à n. 7.* contendente, ad matrimonii substantiam non pertinere contrahentium consensum, etiam implicitum duntaxat & virtualem, in obligationem alteri, si exigat, tradendi corpus suum ad actus conjugales, ex se aptos ad prolis generationem.

Impugnat autem illam primò auctoritate S. Augusti *Lib. 3. de Bono Conjugij cap. 1. & Lib. 23. contra Faustum cap. 8.* matrimonium constituentis in sola animorum conjunctione amicali, vitæque individua societate, etiam sine carnali corporum commixtione.

Secundò, argumentò desumptò ex ipsa matrimonii essentia, quam in diversi sexus personarum mutua conjunctione ad individuum vitæ societatem, sine ordine ad carnalem copulam ex parte contrahentium, consistere, infert ex generali ratione contractus, in quo traditio dominii fieri potest sine ordine ad usum; cum enim usus rei v. g. fundi ab ejus dominio separabilis sit, illiusque dominium

Directum

Directum sive proprietatis sine Utili haberi possit, etiam in matrimonio mutua corporum traditio quoad dominium tantum Directum seu proprietatis sine Utili & ordine ad eius usum & carnalem copulam ex parte contrahentium fieri poterit; ut id sic contrahentes veri coniuges evadant.

Tertiò exemplis, Imprimis quidem B. Mariæ Virginis, inter quam & Virgineum eius Sponsum & Verbi incarnati Nutritium S. Josephum verum matrimonium intercessit, Matth. cap. 1. v. 20. & Lucæ cap. 2. v. 5. licet huic corpus suum in ordine ad actus coniugales traditum non sit, nec tradi potuerit ab illa; eum obstricta fuerit votò Castitatis, ut cum S. Augustino Lib. 1. de Virginitate, SS. Patres & Doctores alii colligunt ex verbis eius, Archangelo Verbi Divini Conceptionem annuntianti, reponentis, *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Lucæ cap. 1. v. 34. Deinde coniugii inter marem ac foeminam initi sub conditione servandæ Castitatis, quod Jure consistere, cum Abulensi in Lib. Numer. cap. 30. q. 32. Paludanus in 4. dist. 30. q. 2. art. 1. concl. 6. n. 6. & alii docent: licet eò mutuum dominium in corpore in ordine ad individuum vitæ societatem duntaxat, non etiam in ordine ad coniugales actus transferatur. Demum duorum impotentium, à quibus coeundi impotentia cognita matrimonium valide iniri, cum Palud. l. cit. vult Medina de Sac. hom. Continentia Lib. 5. à cap. 74. licet corpus suum ad actus coniugales, ad prolis generationem ex se aptos, utpote sibi impossibiles tradere etiam ipsi non possint, arg. Reg. Impossibile 185. ff. & Reg. Nemo 6. in 6.

131. Sed ista, quamcunque veritatis speciem primò occursum præferant, accuratius tamen ponderata eâ vi non pollent; ut re-

cessum persuadeant à communi sententia aliorum, aliter sentientium & loquentium de contractu verè matrimoniali; quantumvis enim ad matrimonii substantiam neque copulam carnalem, neque actualem & formalem consensum in eam pertinere, etiam ipsi concedant; ad contractum tamen, ut verè matrimonialis sit, ex parte contrahentium utriusque exposcunt mutuam translationem iuris in corpus & consensum, saltem implicitum ac virtualem, non solum ad individuum vitæ societatem, sed etiam in obligationem ad actus coniugales ex se aptos ad prolis procreationem. Rationem solidam reddunt; quòd matrimonialis consensus ferri saltem implicitè & virtualiter debeat in vinculum & obligationem coniugalem; vinculum autem hoc & obligatio essentialiter fit non ad solam indissolubilem vitæ societatem & cohabitationem, sed etiam ad exhibendos, si exigantur, actus coniugales; ut planè liquet Imprimis ex ipsa matrimonii institutione in Paradiso, idque instituentis Domini DEI verbis, *Quamobrem relinquet homo patrem suum & matrem & adhaerebit uxori suæ: & erunt duo in carne una*, Genes. cap. 2. v. 24. Deinde ex Apostolo, qui cum finem coniugii & ex eius contractu ortam obligationem Corinthiis exposuisset verbis, *Uxori vir debitum reddat: similiter autem & uxor viro*, Epistol. 1. cap. 7. v. 3. eius rationem subjiciens ait, *Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir: similiter autem & vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier, v. 4.* quibus verbis S. Gentium Doctor clarè insinuat, matrimoniali contractu debitum reddendi obligationem induci, eamque oriri ex mutuo contrahentium in illius reddendi obligationem consensu; ac proinde consensum, saltem implicitum & virtualem, in obligationem ad actus coniugales, si exigantur.

exigantur, exhibendos ad nuptialis contractus substantiam pertinere. Unde facrum hunc textum utrumque præ oculis habens S. Augustinus *Lib. contra Adversar. Leg. & Prophet. cap. 11. Deus*, inquit, *masculum & feminam propagandi generis causâ nuptiali castitate conjunxit*, ut refertur *can. Deus 31. q. 1.* Demum ex eo; quod, si vinculum & obligatio conjugalis essentialiter non respiciat actus conjugales, sed individuum duntaxat societatem vitæ, consensus verè conjugalis ipsūque matrimonium inter patrem & filiam, matrem & filium, socerum & nurum &c. consistere posset; cum non appareat ulla ratio, cur vinculum & obligationem ad individuum vitæ societatem subire non possint; cum rationes, ob quas matrimonium inter eos nequit consistere, solum vinculum & obligationem ad actus conjugales, non etiam ad individuum vitæ societatem excludant. Atque ita cum S. Thoma *in 4. dist. 28. q. unic. art. 4.* Durando *ibid. dist. 30. q. 2.* Soto *dist. cit. q. 2. art. 2.* & VV. aliis sentiunt Covarruvias *p. 2. de Sponsal. cap. 3. pr. n. 1.* Vasquez *in 3. p. disp. 125. cap. 7. n. 79.* Perez *de Matrim. disp. 13. s. 5. à n. 5.* Hurtad. *de Matrim. n. 7.* & Barbosa *in can. Institurum 27. q. 2. n. 6.*

132.

Neque istam contractus & consensus nuptialis explicationem convellit Auctoritas S. Augustini; quia S. Ecclesiæ Doctor solummodo vult, non solum matrimonium iam inito ac perseverante, abstinere coniuges posse ab eius usu & commercio carnali, sed etiam in ipso eius contractu necessarium non esse consensum ad eius usum & ipsam copulam carnalem: quod non adversatur communi sensui DD. cum hi etiam non expressum & formalem, sed solummodo implicitum ac virtuales consensum in obligationem ad conjugales actus coniugi exigenti exhi-

bendos requirant.

Eandem non infringit distinctio usus rei ab eius dominio, istiusque partitio in Directum & Utile, cum; quia in matrimonio quoque dominium sive ius & potestas in corpus istiusque usum respiciens obligatio ad actus conjugales ab eius usu & actibus conjugalibus distinguuntur, & cum istis non necessario coniunguntur: tum verò; quia in matrimonio corporis dominium Directum ab Utili, sive ius & potestatem in corpus ad individuum vitæ societatem à iure & obligatione ad actus conjugales separari non posse, patet ex ipsa matrimonii natura & Divina institutione.

Non maiorem vim habent exempla Posteriora quidem duo; quia matrimonium neque sub conditione servandæ Castitatis, neque à mare & foemina impotentibus, aut à tali cum potente contrahi posse, *Tit. 5. à n. 43. & Tit. 15. à n. 30.* statuetur. Primum verò; quia, licet ter Beata illa Dei mater & Virgo non consenserit, neque etiam consentire potuerit in ipsum actum conjugalem, consentire tamen implicite & virtualiter sine voti Virginitatis violatione potuit in individuum vitæ societatem, & in ipsam etiam obligationem corpus suum tradendi ad ejusmodi actus, si exigantur; quia hos à castissimo suo Sponso nunquam exigendos; ac proinde voti violandi ullum periculum non subesse, certa fuit ex revelatione ac dispositione Divina, teste Gratiano *can. Beata 27. q. 2.* cui Virginitatem suam committens non in copulam, ut idem loquitur, ipsamet: sed in individuum vitæ societatem, & in obligationem tantum ad copulam, sive istius exigendæ juris in Sponsum translationem saltem implicite & virtualiter consensit, ut ex mente SS. PP. & Angelici aliorumque DD. sententia rem hanc explicant Laiman *Lib. 5. traft.*

133.

5. *Tract. 10. p. 2. cap. 1. n. 3. Palao cit. p. 1. n. 3. & Barboſa in can. Beata cit. n. 5.*

134. Quare ad contrahendum matrimonium, prout defacto à maris & foeminae conditore Deo in Paradiso est institutum, necessarius est contrahentium consensus, *l. Nuptias 30. ff. de R. I. can. Sufficiat 28. q. 2. c. Apud nos 23. c. Tna nos 26. hic, Concil. Florent. in Decreto Unionis, cuius §. Septimum, causa efficiens matrimonii esse dicitur consensus utriusque contrahentis, & Trident. Sess. 24. cap. 1. pr. de Reformat. Matrim.* Quò consensu conjugium cum aliqua iniens huic tradit perpetuum jus in corpus suum: seque illi obligat non solum ad cohabitationem & individuum societatem vitae: sed etiam ad exhibendos actus conjugales, siue ex se aptos ad generationem proles, & ad abstinendum ab usu alterius corporis in ordine ad hujusmodi actus: & vicissim hujusmodi sui traditionem ab altero sibi factam acceptat, ut rem hanc explicant Palao *Tract. 28. disp. 2. p. 5. n. 5. Hurtad. disp. 3. de Matrim. n. 11. & cit. Perez disp. 14. s. 7. n. 7.*

135. Talis autem consensus ad matrimonium ita necessarius est, ut ejus defectus nullâ, tam Ecclesiasticâ quàm Seculari, potestate valeat suppleri, Sylvester *V. Matrimonium 2. q. 15. Covarruvias p. 1. de Sponsal. cap. 4. pr. n. 4. & alii, quos refert & sequitur Sanchez Lib. 2. de Matrim. disp. 27. n. 2.* quòd eum supplendi facultas ulli humanâ potestati concessa non sit: neque eam concedi fuerit conveniens; cum in matrimonio, si, mare & foemina ignorantibus, non consentientibus, & praesertim reluctanter, quâcunque humanâ autoritate constitueretur, deficeret eò conjunctorum mutus amor, maximè necessarius ad procreationem & rectam educationem pro-

lis, observantiâque fidei conjugalis.

Non desunt magni nominis DD. qui consensum illum ad matrimonium ita necessarium existimant; ut matrimoniale vinculum sine eo ne per absolutam quidem Dei potentiam consistere possit: eaque in re cum ipsis sentiunt *cit. Sanchez disp. 26. n. 5. & ad huic contradicendum aliàs valde pronus, Pontius Lib. 3. de Matrim. cap. 3. n. 4.* Non tamen eandem uterque reddit rationem; iste enim praecipue movetur; quòd de matrimonii essentia sit conjunctio animorum maris ac foeminae ad individuum societatem vitae: ea autem animorum conjunctio sine consensuum unione nec consistere nec intelligi possit. Ille verè; quòd, si Deus mari & foeminae traderet mutuum jus in eorum corpora, ut istorum usus fornicationis culpâ vacaret, ea traditio utrique innotescere, ab iisque coeuntibus acceptari deberet & approbari: quò modo supra descriptus ac mutuus utriusque consensus jam interveniret.

Sed multò verius marem ac foeminam ita conjungi, & ad vitae societatem corporaque ad actus conjugales tradenda perpetuò obligari à Deo posse, cum Soto *in 4. dist. 27. q. 1. art. 2. conclus. 1. Rebello Lib. 2. de Oblig. Justit. q. 10. n. 26. Coninck disp. 24. dub. 5. n. 51. & aliis defendit cit. Palao p. 5. n. 2.* idque non levis momenti ratio persuadet; quia, cum Deus, sicut caeterarum rerum creatarum, sic etiam, humani corporis istiusque membrorum ac facultatum absolutum & multò perfectius dominium, quàm sui quisque corporis habeat, non apparet ulla ratio, cur in viri & mulieris corpora ad vitae societatem & actus conjugales jus mutuum tradere sibi ipsi: non etiam de absoluta sua potentia Deus possit: & non, ut ab illis sibi, sic à Deo ipsis mutuò facta corporum mutuique in

F 2

ista ju-

ista juris traditione conjugium inducatur. Hoc profectò non impediunt allatae rationes.

Prior; quia essentia matrimonii non consistit in mutua conjunctione & amore: sed in traditione mutui juris in corpora: quæ, licet ex voluntate Dei conjugium instituentis à mare & fæmina sibi mutuo facienda sit, fieri tamen absolute potuisset à Deo, ad perpetuam societatem vitæ & actus conjugales eis mutuam obligationem imponente, eorumque mutui consensûs defectum supplente. Posterior; quia, traditionem illam quidem ad excludendum peccatum fornicationis mari ac feminae innoscere: non tamen etiam ab his acceptari, est necessè; cum Jure etiam humanò rei dominium quandoque acquiratur sine acceptatione: &, si acceptatio necessaria foret, non tamen traditi juris in corpus v.g. fæminæ quasi ab ista, sed quasi à Deo utriusque corporis absoluto domino, & independenter à fæminæ tradita consensu, facta à viro acceptaretur.

238. Porro consensûs, quò matrimonium ex Divina institutione contrahi dictum est, non minus, imò magis quàm sponsalitiûs esse debet

Primò Liber, 1. *Liber* 2. *C. de Inviol. stipulat. c. Cùm locum* 14. *c. Gemma* 29. *Et* propter arctissimam &, postquam ritè inita & præsertim carnali copula accedente perfecta est, non nisi morte naturali solubilem societatem: quam non nisi libero utriusque consensu contrahi, Divina humanaque Jura voluerunt. Unde, sicut sponsalia, sic & matrimonium ab infante, dormiente, ebrio, amente & extra dilucidi intervalli tempus à furioso contractum nullum est, *can. Neque furiosus* 32. *q. 7. c. Dilectus* 24. *hâc Rubr. Et c. Literas* 4. *de Despons. impub.* propter defectum con-

sensûs juxta dicta *n. 12.*

Secundò, Verus, non fictus & simulatus, *c. Tua nos* 26. *Et l. Simulate* 30. *ff. de Ritu nupt.* Quam ob rem, si Titius post matrimonium, verbis quidem & aliis signis externis, internum consensum significantibus: at re ipsa sine isto, aut cum animo non contrahendi initum cum Bertha, adhibito consensu verò matrimonium iniret cum Caia, propter priûs initi & in consensu deficientis nullitatem, Caia, non Bertha 140. cohabitare teneretur in Foro Conscientie interno, Laiman. *Lib. 8. Traß.* 10. *p. 2. cap. 6. n. 3.* In interno, inquam; quia aliter proceditur in foro externo, in quo in contractu matrimoniali, in Ecclesiæ facie coram Parocho & testibus juxta Decretum Tridentini *Sess. 24. cap. 1. de Reformat. Matrim.* celebrato, consensum internum intervenisse; ac proinde, prius matrimonium validum esse, Juris præsumptio tam vehemens est; ut contrarium etiam cum juramento asserenti fides non habeatur, *arg. c. Per tuas* 10. *de Probat.* nisi clarissimis indicibus & argumentis omnino indubitatis contrarium sive fictio probetur, propter maximum periculum; ne matrimonium validè contractum cum gravissimo ipsorum contrahentium periculo & injuria Sacramenti dissolvatur, Laiman, *l. cit.* & ex eo Gobat *Experient. Traß.* 10. *n. 420.* atque ipse etiam Doctor Angelicus *Quodlib. 1. art. 12.* inter dicta duo Fora illud discrimen statuens; quòd in Interno homini, simpliciter asserenti, pro se & contra se: in Externo autem non nisi contra se credatur.

Hòc tamen non obstante Titius, si 141. fictionis, in matrimonio cum Bertha inito intervenientis, fidem Ecclesiastico judici facere nulla ratione valeat; & propterea eam pro legitima uxore habere, intentata

intentatâ excommunicationis poenâ compellatur, Berthæ quidem, ut Ecclesiæ præcepto satisfaciatur, aliquamdiu cohabitare: potius tamen ejusmodi Censuram, tali casu animam non ligantem, humiliter sustinere, quam illi per carnalem & fornicariam copulam conjungi debet, ex Rescripto Innocentii III. *c. Inquisitioni 44. de Sent. excom. Barbosa in c. cit. n. 2. & 3. Laiman. l. cit. Circa eandem fictionem*

142. Dubium non levis momenti hoc loco resolvendum est, an Titius, qui cum Bertha matrimonium iniit fictè, renovatò consensu cum ea verè contrahere obligatus fuerit, antequam ita contraheret cum Caia. Quod cum Tholos. *Synag. Lib. 9. cap. 5. n. 6.* absolute affirmant Petr. de Ledesma *de Matrim. q. 45. art. 4. dub. 1. §. In hac* & Pontius *Lib. 2. cap. 5. n. 5.* negantium Opinionem omnino improbabilem reputantes, contra Gutierrez *de Matrim. cap. 46. n. 14.* & cit. Sanchez *Lib. 1. disp. 11. n. 5.* Titium depositâ fictione verè contrahere cum Bertha determinatè non teneri, vel defendentes absolute, vel probabilitate non carere, existimantes.

143. Qua in re distinctionis ope pugnant DD. sententiæ reducendæ in concordiam: aut, si hanc non admittant, dubitatio expedienda est; ut in Praxi quidem Titius, & quotquot fictè contrahunt, ad verè contrahendum obligentur, & in utròque foro compelli permittantur; partim propter gravissimum & aliâ ratione vix evitabile scandalum: partim & fere semper propter damnum, quod summè injuriosâ deceptione alter patitur: & (hòc ipsò; quòd fictionis, propter difficillimam ejus probationem, fides Ecclesiæ fieri vix unquam possit, & propterea Caia vg. quæ verè consensit, ad alias nuptias transire prohiberetur: sed

vel ingredi Religionem, vel in seculo in-nupta manere cogetur) aliter, quam depositâ fictione verè consentiendò tolli non potest. Nihilominus tanquam probabilis sustineatur Opinio eorum, qui Titium deceptorem Berthæ ad eam verè ducendam obligari negant vi solius contractùs; quia iste propter defectum consensùs fuit nullus, *arg. l. Nuptias & c. Tuas cit.* & licet ex parte Berthæ per sui traditionem videatur impletus, ejus tamen traditionis ad individuum vitæ societatem acceptatio & mutua sui traditio ex parte Titii desideratur, ut rectè advertit Palao *disp. 3. p. 7. §. 1. n. 5.* & dictum supra *n. 20.*

Tertiò, consensus esse debet Mutuus; ut uterque in corpus suum jus alteri tradat & acceptet, ut paulò ante diximus, & disertè habetur *c. 1. de Sponsa duor. ibi, Fides consensùs est, quando mutuo se concedunt unus alii, & mutuo se suscipiunt.*

Quartò Simultaneus, saltem moraliter; ut consensus unius plenè jam præstitus ac præteritus, donec alter consenserit, neque expressè, neque etiam tacitè, vg. matrimonium contrahendò cum alia, sit revocatus, *arg. c. fin. de Procurat. in 6.* ad quam Rubricam Matrimonii per procuratorem celebratio explicata est *à n. 26.*

Quintò, Expressus *c. 1. cit. ibi Corde & ore*, vel aliis signis, ut sunt, nuntus, scriptura &c. ut desumitur ex *c. Cum apud 23. in fine* & ex Concilio Florentino: cujus Patres dum in *Decreto Unionis §. Septimum*, Matrimoniale consensum Regulariter per verba exprimi dicunt, non obscurè insinuant, eum etiam aliis signis, consensum de præsentì denotantibus, exprimi posse.

Neque obstat *c. Tuas 25. textus, Sed necessaria sunt, quantum ad Ecclesiam verba,*

verba, consensum experimentia de presenti. Unde non pauci à Sanchez Lib. 2. disp. 31. n. 2. relati desumunt, quòd, licet in mutis ac furdis sufficiant nutus aliave signa: in iis tamen, qui linguæ & sermonis usum habent, ex præcepto Ecclesiæ verba formalia exigantur ad matrimonii valorem. Quam ob rem cit. Concilii Decretò voce Regulariter eos duntaxat, qui loqui non valent, denotari volunt. Sed cum cit. Sanchez n. 5. communis & certa aliorum sententia est, etiam ab iis, qui linguæ usum expeditum habent, matrimonium verbis solum virtualibus, ut sunt nutus, scriptura &c. iniri posse; quòd formalium, sive ore prolatorum, verborum necessitas Jure non satis sit expressa; cum ex una, relata c. Tua cit. verba non de necessitate ad substantiam seu valorem matrimonii exaudienda, clarè exprimat ipsomet c. cit. textu: eòque disertè asseratur, Matrimonium in veritate contrahi per legitimum consensum viri & mulieris: sed intelligenda sint de sola necessitate ad probationem sive; ut de matrimonio inito Ecclesiæ melius ac facilius fides fiat, ut ibi notant Ant. de Butrio n. 8. Alexand. de Nevo n. 15. & Barbosa n. 2. ex altera verò parte, matrimonium etiam à mutis sine verbis formalibus validè contrahi, clarè habeatur c. Tua cit. & inferatur ex c. fin. de Conjug. servor. ubi conjugium à milite verè initum, negatur ex ea ratione; quòd nec verbò nec factò consenserit. Idem omnino indubitatum est ex c. Unico, de Despons. impub. in 6. cujus §. fin. puella tacendò, eaque taciturnitate paternum consensum approbandò matrimonium contrahit, secundùm D. Thomam in 4. disp. 27. q. 1. art. 2. ex c. Veniens 15. & c. Is qui fidem 30. ex quorum dispositione sponsalia de futuro, antecedente solà copulâ carnali cum sponsa, in

matrimonium transeunt: & demum ex c. Ad id 21. quòd textu, ex sola cohabitatione diuturna absque copula, consensus matrimonialis probatur. Unde ditione Regulariter non notantur soli muti: sed quicumque alii, consensum de presenti aliter quàm verbis formalibus sufficienter exprimentes. Ita cum S. Thoma cit. art. 2. Sylvestro V. Matrimonium 2. q. 7. Navarro Manual. cap. 22. n. 20. Bellarmino Lib. 1. de Matrim. cap. 8. Covarruvia p. 2. cap. 4. pr. n. 1. & aliis cit. Sanchez n. 5.

Dubium hic est, quomodo consensus in matrimonium sufficienter expressus Jure censeatur per copulam carnalem cum sponsa, supervenientem sponsalibus cum ea contractis. Non quidem hodie in locis, ubi S. Synodi Tridentinæ decreta Reformatoria usu sunt recepta; in his enim matrimonium quodcumque aliter quàm coram proprio Parocho & duobus vel tribus testibus initum, irritum hodie est ex ejus decretò Sess. 24. cap. 1. V. Quòd aliter de Reformat. Matrim.

Sed ante dictum Concilium, & hodie in locis, in quibus ejus decreta Reformatoria usu recepta non sunt. Quo tempore ubique & in his locis hodie quoque consensus de presenti, adeòque matrimonialis; ex copula voluntariè habita præsumitur, c. Veniens & c. Is qui cit. ut probatio in contrarium non admittatur. Ratio præsumptionis à DD. ea reddi solet; quòd, illam ex affectu conjugali processisse præsumendò, excludatur peccatum: cujus reos sponso de futuro facit, qui carnalem eorum conjunctionem non ex conjugali affectu judicat processisse, ut arg. l. Meritò 51. ff. Pro socio l. Quintus 51. ff. de Donat. inter vir. & uxor. & c. Estote 2. de R. L. cum Covarruvia cap. 4. §. 1. à n. 2. Gutierrez de Matrim. cap. 27. n. 4. &

4. & aliis notat Barbosa in c. Is, qui si- dem cit. n. 2.

149. Obstat quidem huic Juris præsum- ptioni, istiusque rationi omnem vim ad- dimere videtur Imprimis; quòd ex ofcu- lis, amplexibus & ipsa etiam carnalis copu- læ attentatione legitimus consensus & matrimonium non præsumatur, c. fin. quantumvis ejus præsumptione peccatum non minùs excludatur inter desponsatos, Deinde; quòd ipsa etiam affectùs conju- galis præsumptione in copula peccatum non excludatur; cum tali etiam affectu admisa inducat matrimonium Clandestinum, Jure Ecclesiastico graviter prohi- bitum ante Concilium Tridentinum, & hodie etiam, ubi Reformatoria Concilii decreta in usum deducta non sunt, ut ex can. Nullus, 30. q. 5. & ipso etiam cap. 1. cit. pr. est indubitatum.

At revera neutrum obstat. Prius; quia multò major causa est Matrimonia- lem affectum præsumendi ex ipsa copula, quàm ex istius attentatione & similibus actibus; cum propter majorem gravita- tem culpæ & injuriæ in illa, quàm ista intervenientis: tum verò; quòd per il- lam consummatam fiat traditio usùs cor- poris, non etiam per attentatam, Bar- bosa in c. Is, qui si dem cit. n. 6. Posterius; quia idem Interpres in c. cit. n. 5. ipsò Doctore Angelico allegatò, sponfos af- fectu conjugali clam conjunctos à pecca- to excusat: dummodo consuetas Eccle- siæ solennitates, matrimonium postea publicè contrahendò, observare consti- tuerint; quòd, si hoc constituerint, eos contra Ecclesiæ prohibitionem non agere, velit & desumat ex decisione Alexandri III. c. Quod nobis 2. de Clandest. despons. ita clam inita conjugia iis, quæ ante car- nale commercium in facie Ecclesiæ con- tracta sunt, æquiparantis, dum ait, Ve- rum, si persona contrahentium hoc va-

luerint publicare, ab Ecclesia recipien- da sunt & comprobanda tanquam ab ini- tio in Ecclesia conspectu contracta. Si hoc non probetur, & peccaminosum etiam ita clam initum conjugium asseratur, lo- cus nihilominus est allatæ rationi, & in ista fundatæ præsumptioni; quia in du- bio, sicut non præsumitur delictum, sic etiam ex duobus delictis, cum utrum- que excludi non potest, præsumendum est minus, per ea, quæ arg. l. Si præses 32. ff. de Penis tradit Soncinus in l. Cum queritur 26. ff. de Reb. dub. ac proinde in copula desponsatorum potiùs conjugalis Ecclesiasticæ, quàm fornicarius & Na- turali Divinæque legi contrarius affectus est præsumendus, Barbosa cit. n. 8.

ARTICULUS VII.

De Matrimonii Sacra- mento.

SUMMARIUM.

150. Matrimonium est Nova Legis Sa- cramentum:
151. Ad cujus dignitatem à Christo Do- mino est elevatum.
152. Sacramenti Matrimonii definitio:
153. Materia, tam Proxima quàm Re- mota, & Forma.
154. Minister ejus non est sacerdos, sed ipsi contrahentes.
155. Matrimonium aliud Legitimum, aliud Ratum, aliud Consumma- tum est.
156. Legitimum latè & impropiè:
157. Fidelium Ratum propriè dictum,
158. Et unum Sacramentum est, assi- ciens conjugem utrumque:
159. Etsi, id Sacramentum esse, uterque ignoret.

G

160. Ma-